

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ДЕВЕТИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 4

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 136

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Општи циљ програма:

Настава српског језика подразумјева развијање могућности ученика да самостално користи матерњи језик (писмено и усмено), оспособљавање да доживи прочитано, формирање и развијање књижевног сензибилитета код ученика као и развијање способности вредновања књижевних дјела.

Посебни циљеви предмета:

- Проширивање знања о падежима;
- Утврђивање знања о гласовним промјенама, творби и промјени ријечи;
- Утврђивање знања о глаголским облицима и замјеницама;
- Оспособљавање за разумијевање, анализу и тумачење књижевних дјела;
- Богађење рјечника и језичко и стилско изражавање;
- Оспособљавање за логичко и критичко схватање прочитаног текста;
- Подстицање ученика на самостално стваралаштво;
- Оспособљавање за успјешну комуникацију, правилно, течно, економично и увјерљиво писмено и усмено изражавање;

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Језик	43
2. Књижевност	50
3. Лектира	8
4. Читање	5
5. Култура изражавања	30

Оперативни/Исходи	Садржаји програма /Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Тема 1: Језик (43)		
Ученик треба да: • објасни појам језика;• наведе сличности и разлике језика и других средстава комуникације;• одреди распросраћеност српског језика;• наведе основне особине српског језика (фонетске, морфолошке, лексичке и	• Језик као средство споразумјевања;• Српски језик; Штокавско нарјечје; Српски књижевни језик;• Однос српског језика према језицима народа који су живјели у бившој СФРЈ.	

синтаксичке); • наведе подјелу штокавских дијалеката на изговоре.		
Ученик треба да: • изводи ријечи, користи поступак деривације и слагања, комбиновану творбу и творбу претварањем; • препозна гласовне промјене до којих долази при слагању ријечи.	Творба ријечи • Грађење ријечи слагањем у сложенице; • Комбиновано грађење ријечи.	
Ученик треба да: • објасни морфолошке карактеристике врста ријечи и њихову функцију у реченици; • зна основна правила слагања дијелова реченице; • објасни падежну синонимију.	Врсте ријечи • Премјенљиве и непромјенљиве ријечи; • Слагање реченичних дијелова; • Падежна синонимија; • Генитив и инструментал.	
Ученик треба да: • наведе подјелу глагола на подскупове; • прошири знање о глаголским облицима.	Глаголи • Подјела глагола по виду и предмету радње; • Категорије, врсте, начин, лице, род и број глагола; • Лични и безлични глаголски облици; • Приповједачко значење презента, аориста и футура и футурско значење презента.	
Ученик треба да: • утврди знање о гласовним промјенама; • уочава одређене гласовне промјене на примјерима.	Гласовне промјене • Гласовне промјене и алтернација у оквиру деκлинације, коњугације и компарације придјева и прилога.	
Ученик треба да: • правилно пише и употребљава полусложенице; • зна да се служи датим рјечницима и регистрима у библиотеци (Брајева).	Правопис (8 часова) • Писање полусложеница; • Употреба великог слова; • Интерпункција; • Правописни знаци; • Састављено и растављено писање ријечи; • Писање скраћеница; • Служење правописним рјечником, рјечницима	

	страних ријечи, енциклопедијом, библиографијом, регистром појмова, регистром књига у библиотеци.	
Тема 2: Књижевност (50)		
Ученик треба да: • објасни доживљај који изазива лирско дјело; • открива осјећања и мотиве, композицију врсте лирске пјесме, стилска средства, атмосферу и поенту; • разликује, анализира и карактерише главне и споредне ликове композицију и приповједачки поступак; • систематизује знање о народној поезији; • усваја функционалне појмове: етичко, документовано, теза, рефлексива.	• Ђура Јакшић: Отаџбина; • Вук С. Караџић: Избор из Рјечника (о народним пјевачима); • Ј.Ј.Змај: Светли гробови; • Лаза Лазаревић: Све ће то народ позлатити и На бунару; • Љубомир Ненадовић: Писма из Италије (одломак о Његошу); • Прота М. Ненадовић: Мемоари; • Петар П. Његош: Горски вијенац; • Милош Црњански: Сеобе; • Добрица Ћосић: Деобе (откриће); • А. С. Јесењин: Песма о керуши; • Симо Матавуљ: Пилипенда; • Иван Горан Ковачић: Јама; • Петар Кочић: Кроз међаву; • Јован Дучић: Пјесме; • Бранко Ћопић: Златне бајке о људима; • Иван Мажуранић: Смрт Смаил-аге Ченгића (Аговање); • Војислав Илић: У позну јесен; • Иво Андрић: Коса; • Женидба Милића барјактара- народна пјесма; • Почетак буне против дахија- народна епска пјесма; • Зидање Скадра- народна епска пјесма; • Здравнице, загонетке,	Музичка култура (дјечије стваралаштво, слушање музике, пјевање) Ликовна култура (рељефна метафорика) Историја (балканске земље у 18. и 19. вијеку, Југославија између два свјетска рата)

	питалице.	
Тема 3: Култура изражавања (30)		
Ученик треба да: • препознаје и примењује елементе композиције; • развија културу усменог и писменог изражавања; • учествује у дебатама; • изражава се самостално и критички анализира своје и туђе радове.	• Причање о сопственим и туђим дожи-вљајима с ефектним почетком и завршетком; • Расправљање о књизи; • Критички приказ радио емисије, концерта; • Репортажа са различитом тематиком; • Подстицање ученика на самостално стваралаштво, читање радова и разговор о њима; • Молба , записник; • Анализа домаћих писмених задатака на часу; • Школски писмени задаци (4 у току године).	Музичка култура (дјечије стваралаштво, слушање музике, пјевање) Ликовна култура (релефна метафорика, приступ ликовним дјелима и споменицима културе) Биологија (човјек, природа и друштво, породица и друштво)
Тема 4: Лектира (8)		
Ученик треба да: • прочита дјело с пажњом и води билешке у току читања; • у усменој и писменој форми излаже своја запажања и закључке о ликовима и дјелу.	• Иво Андрић: Избор приповиједака о дјечи; • Добрица Ћосић: Време смрти (одломак); • Десанка Максимовић: На шеснаести рођендан; • Младен Ољача: Син; • Избор из савремене српске поезије и прозе.	Музичка култура (дјечије стваралаштво) Ликовна култура (релефна метафорика)
Тема 5: Читање (5)		
Ученик треба да: • читањем се ученик оспособљава за истраживање и тумачење текста; • учи напамет краће прозне и поетске текстове.	• Изражајно читање; • Развијање личног тона при читању и казивању напамет научених прозних и поетских цјелина; • Вјежбање у читању познатог текста ради истраживања.	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

- Наставник ће упознати ученике са историјом словенске писмености;
- Припремиће текстове различитих изговора штокавског дијалекта и звучни запис;
- Омогућује ученику да прошири знање о језику као изежајном средству;
- Повезује знање граматике са другим предметима;
- Припрема примјере за граматичке вјежбе;
- Припрема говорну вјежбу и снима је на диктафону;

- Саствља текст који има за циљ примјену правописних знања;
- Организује рад на тексту према програмским захтјевима;
- Активира ученике и ствара повољне услове за доживљавање и тумачење текста;
- Не инсистира на памћењу чињеница ван дјела, него се усредсреди на умјетничку природу текста;
- Оспособљава код ученика казивање напамет научених стихова, мисли и прозних цјелина;
- Мотивише ученике непознатим текстом, новинским чланком, књигом и сл.;
- Подстиче ученике да користе стручне термине;
- Упућује ученике у библиотеку ради кориштења разних извора;
- Развија код ученика самостално мишљење и језичку културу;
- Приказује ученицима одабране узорке изражавања;
- Организује игре у којима ученици могу да доживе и анализирају језик;
- Упућује ученике да посматрају и запажају појаве, радње, процесе и користе своја искуства;
- Припрема текст за изражајно читање;
- Казује напамет дијелове текста.